

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Hany Lojkáskové a soudců Mgr. Vladimíra Soukupa a JUDr. Blaženy Škopkové ve věci

žalobkyně: Obec [redacted] IČ: [redacted]
sídlem [redacted]
zastoupená advokátkou [redacted]
sídlem [redacted]

proti
žalované: [redacted] á, narozená dne [redacted]
bytem [redacted]
zastoupená advokátem [redacted]
sídlem [redacted]

o určení vlastnického práva k nemovité věci,
o odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Berouně č.j. 13 C 65/2019 – 94 ze dne 19. srpna 2020,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se potvrzuje.
- II. Žalobkyně je povinna zaplatit žalované náklady odvolacího řízení ve výši 8 141 Kč, a to k rukám jejího právního zástupce, do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Nová

Odůvodnění:

1. Okresní soud v Berouně svým rozsudkem č.j. 13 C 65/2019 – 94 ze dne 19. 8. 2020, rozhodl tak, že výrokem I. zamítl žalobu s požadavkem, aby bylo určeno, že žalobkyně je výlučným vlastníkem pozemku, jenž je v geometrickém plánu č. ■■■/■■■ označen jako parcela č. ■■■, který je podle stavu zápisu v katastru nemovitostí částí pozemku parc. č. st. ■■■ dále pozemku, jenž je označen v geometrickém plánu č. ■■■/■■■ jako parcela č. ■■■/■■■, který je podle stavu zápisu v katastru nemovitostí částí pozemku parc. č. ■■■/■■■ zapsaných na listu vlastnictví č. ■■■ pro k. ú. ■■■ vedeného Katastrálním úřadem pro Středočeský kraj, Katastrálním pracovištěm Beroun. Výrokem II. uložil žalobkyni povinnost nahradit žalované náklady řízení ve výši 31 285 Kč k rukám jejího zástupce do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku. Žalobkyně se domáhala požadovaného určení s tím, že v roce 2015 zjistila, že část pozemku, kterou považovala za součást pozemní komunikace vybudované na pozemcích parc. č. ■■■/■■■ a parc. č. ■■■ v katastrálním území ■■■, je v katastru nemovitostí zanesena jako součást pozemku parc. č. st. ■■■ a pozemku parc. č. ■■■/■■■ v témže katastrálním území a jejím vlastníkem je podle evidovaného stavu žalovaná, když se oprávněně domnívala, že spornou část pozemků nabyla vydržením. Tvrdila, že přes její pozemky parc. č. ■■■/■■■ a parc. č. ■■■ vede místní zpevněná komunikace, která je ohraničena odvodňovacím příkopem a pozemky žalované parc. č. st. ■■■ a parc. č. ■■■/■■■ svým severním cípem vybíhají mimo ohrazené části těchto pozemků žalované a nachází se na nich odvodňovací příkop, který je částečně zatrubněn. Žalobkyně dále tvrdila, že místní komunikaci včetně odvodňovacího příkopu vždy udržovala ona či její právní předchůdci, kteří fakticky vykonávali panství nad spornými částmi nemovitostí žalované. Dovožovala, že v roce 2015 uběhla desetiletá vydržecí doba, když vlastnictví pozemní komunikace na ni přešlo podle zákona č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí (dále jen „zákon o přechodu vlastnictví“), přičemž ke vkladu práva došlo na základě žádosti z roku 1999. Desetiletá vydržecí doba tak uplynula nejpozději v roce 2009 s tím, že počátek běhu vydržecí doby odvozovala ode dne podání žádosti ke katastrálnímu úřadu, t.j. ode dne 16. 6. 1999. Zdůrazňovala, že nemohla ani při běžné opatrnosti zjistit, že část odvodňovacího příkopu nenáleží k pozemní komunikaci, neboť sporná část pozemků o rozloze 14 m² činí jen 0,7 % z celkové rozlohy pozemků s pozemní komunikací a zaregistrovat tento drobný nesoulad bylo téměř vyloučeno. Poukazovala na to, že žalovaná, žalobkyně i občané obce pokládali sporné části pozemků za vlastnictví žalobkyně. Žalovaná rozporovala (ještě v rámci původního řízení sp. zn. ■■■ C ■■■/■■■ z něhož byl žalovaný nárok vyloučen k samostatnému projednání) tvrzení ohledně sporných částí pozemků coby součástí místní komunikace. Konstatovala, že žalobkyně mohla vykonávat jejich určitou údržbu z pozice péče o veřejná prostranství či o místní komunikaci, nikoli však z pozice domnělého vlastníka. Poukazovala na to, že na straně žalobkyně absentovala dobrá víra ohledně jejího vlastnictví a že žalobkyně neuplatňuje v obdobných věcech stejný přístup. Připomínala, že ve správních řízeních, týkajících se pozemků parc. č. st. 9 a parc. č. ■■■/■■■ žalobkyně v minulosti nerozporovala vlastnictví žalované k těmto pozemkům, ani netvrdila, že by mostek, který žalovaná vybuďovala v roce 2011, byl stavěn na jejím pozemku.
2. Soud prvního stupně po provedeném řízení, kdy provedl důkaz listinami a výslechy svědků, tak jak je podrobně uvedeno v odůvodnění napadeného rozsudku, na které odvolací soud pro stručnost odkazuje, dospěl k závěru, že žalobkyně má naléhavý právní zájem na požadovaném určení vlastnického práva k nemovitým věcem ve smyslu ust. § 80 občanského soudního řádu (dále jen „o.s.ř.“). Ten dovodil z toho, že v katastru nemovitostí je jako výlučný vlastník pozemku parc. č. st. ■■■ jehož součástí je stavba pro bydlení č. p. ■■■ a pozemku parc. č. ■■■/■■■ vše v katastrálním území ■■■ zapsána žalovaná, a žalobkyně nemá k dispozici jinou cestu, jak se domoci změny tohoto zápisu, než na základě soudního rozhodnutí. Protože k tvrzenému nabytí vlastnického práva žalobkyni mělo dojít vydržením nejpozději v roce 2009, t.j. před 1. 1. 2014, posoudil soud prvního stupně věc s ohledem na všeobecné přechodné ust. § 3028 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o.z.“), po právní stránce podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „obč. zák.“), a podle dalších, v rozhodné době platných a účinných právních

předpisů. S ohledem na přechodné ust. § 3030 o.z. vycházel též z ust. § 1 odst. 1 o.z. Konstatoval, že podle právní úpravy účinné v okamžiku, kdy vstoupil v účinnost zákon o přechodu vlastnictví, a kdy tedy mělo ze zákona dojít k přechodu vlastnického práva k místní komunikaci a pozemkům parc. č. ■■■ a parc. č. ■■■ v katastrálním území ■■■ na nichž se nachází, na žalobkyni, byly součástí místních komunikací taková zařízení, stavby, objekty a díla, jichž bylo „třeba k úplnosti, zabezpečení a ochraně silnic a k zajištění bezpečného, rychlého, plynulého a hospodárneho provozu na nich“ a odkázal na ust. § 5 zákona č. 135/1961 Sb. Uvedl, že příkop a odvodňovací systém, které byly v dotčené lokalitě vybudovány, však takovou stavbou či dílem nebyly, neboť jejich účel nebyl pevně spjat s účelem místní komunikace, kterou bylo možné užívat a provozovat i bez příkopu a odvodňovacího systému. To dovodil také z žalobní argumentace žalobkyně, která přiznala, že příkop a odvodňovací systém neslouží výhradně k odvádění povrchových vod z místní komunikace, ale že kromě odvodňování místní komunikace působí jako protipovodňová ochrana obce a odvádí dešťovou a povodňovou vodu z přilehlé záplavové oblasti ■■■ mezi obcí ■■■ a sousední obcí ■■■. Konstatoval, že i kdyby bylo na věc nazíráno optikou právní úpravy účinné od 1. 4. 1997, bylo by nutno dospět k závěru, že odvodňovací systém a příkop nejsou součástí místní komunikace a připomněl komentářovou literaturu. Zopakoval, že odvodňovací systém a příkop nejsou součástí místní komunikace, neboť tato zařízení vznikala nezávisle na místní komunikaci a jejich účel není spjat s místní komunikací natolik pevně, že by se jednalo o její součást ve smyslu ust. § 120 odst. 1 obč. zák. Připomněl, že na příkop a odvodňovací systém nadto lze kromě definice uvedené v tomto zákonném ustanovení přiměřeně uplatnit též pravidlo vyjádřené v ust. § 12 odst. 3 zákona č. 13/1997 Sb., které za součást místní komunikace považuje taková zařízení, která „slouží výlučně k odvádění povrchových vod z této komunikace“, jimiž příkop a odvodňovací systém nejsou, když plní i funkci protipovodňových opatření obce. Protože příkop a odvodňovací systém nejsou součástí přilehlé místní komunikace, nelze k nim přiznat vlastnické právo (a už vůbec pak ne vlastnické právo k pozemkům pod nimi) na základě toho, že na žalobkyni ex lege přešlo vlastnické právo k místní komunikaci a k pozemkům pod ní. Ohledně tvrzeného vydržení uvedl, že nebylo prokázáno, že by žalobkyně uplynutím některé z těchto vydržecích dob nabyla vlastnické právo k parcelám v katastrálním území ■■■ označeným v geometrickém plánu ze dne 20. 6. 2018 pod č. ■■■ a č. ■■■ a stran oprávněné nepřetržité držby odkázal na právní názor Nejvyššího soudu ČR, vyslovený v jeho rozsudku sp. zn. 22 Cdo 612/2019 ze dne 31. 7. 2019. Zdůraznil, že žalobkyně neprokázala, že se spornými částmi pozemků nakládala jako s vlastními, tedy že realizovala oprávnění, jež je složkou vlastnického práva jako práva soukromého. Vzal naopak za zjištěné, že žalobkyně vykonávala určitou údržbu sporných částí pozemků, tato údržba však nebyla výkonem soukromoprávního oprávnění, ale realizací veřejnoprávní povinnosti uložené žalobkyni coby obcí zákonem. Konstatoval, že uvedené kroky žalobkyně pramenily z její povinnosti obce, uložených jí v rámci samostatné působnosti, zejména zákony o obcích. Připomněl, že pokud si obec počíná ve vztahu ke svým občanům vstřícně a činí opatření k zabránění či odstranění vzniku škod na obecním či soukromém majetku a za tím účelem třeba i vstupuje na soukromé pozemky, neznamená to, že ve vztahu k těmto pozemkům vystupuje jako jejich vlastník. Uzavřel, že provádění údržby místních komunikací či veřejných prostranství a přiléhajících pozemků vyplývá z postavení obce jako subjektu veřejného práva a nikoli subjektu soukromého práva. Skutečnost, že žalobkyně v rámci zajišťování a udržování čistoty obce, sekala trávu i na pozemcích, které sousedí s jejími pozemky, není namístě vnímat jako činnost zakládající jeho držbu. Konstatoval, že na straně žalobkyně tedy absentuje právní titul držby a že z právního omylu bez odpovídajícího právního titulu (např. neplatné převodní smlouvy) lze jen stěží dovozovat dobrou víru žalobkyně v to, že jí sporné pozemky patří. Uvedl, že se měla žalobkyně nejpозději ke dni podání žádosti o provedení zápisu do katastru nemovitostí zajímat o to, k jakým konkrétním pozemkům nabyla vlastnické právo, a měla vyvinout snahu o to, aby na ni skutečně přešly i ty pozemky, na nichž se nacházely příkopy a odvodňovací systém, pokud se domnívala, že i ty by měly být v jejím vlastnictví. Konstatoval, že žalobkyně mohla při zvýšené obezřetnosti rozpoznat, že část sporných nemovitostí podle zapsaného stavu nebyla v jejím vlastnictví.

Připomněl, že i pozdější počínání žalobkyně svědčí navíc o absenci její dobré víry stran vlastnictví sporných částí nemovitostí. To dovodil z toho, že žalobkyně byla v letech 2014 až 2015 účastníkem správních řízení, týkajících se pozemků parc. č. st. ■ a parc. č. ■/■ a kdy její starosta, který byl v listopadu 2015 přítomen na místě samém při závěrečné prohlídce stavby, nenamítal ničeho vůči hranicím těchto pozemků. Poukázal na to, že vzájemný návrh, který je v tomto soudním řízení projednáván, žalobkyně podala až v prosinci 2016 v reakci na určovací žalobu žalované z téhož roku. Prvostupňový soud proto nynější tvrzení žalobkyně stran její dobré víry označil do značné míry za účelové. Nad rámec odůvodnění pak uvedl, že případná dohoda mezi žalobkyní a Ing. Rysem, týkající se vlastnictví částí pozemků s odvodňovacím systémem, by žalovanou nikterak nezavazovala. O nákladech řízení rozhodl soud prvního stupně podle ust. § 142 odst. 1 o.s.ř. a jejich výši určil s odkazem na ust. § 7 bodu 5., § 9 odst. 3 písm. a), § 11 a § 12 odst. 4 a § 13 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „AT“).

3. Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně včas odvolání a soudu prvního stupně vytýkala, že se nevypořádal s jejím tvrzením, že žalovaná, ani její právní předchůdci, nevykonávali oprávnění vyplývající z jejich vlastnického práva ke sporným pozemkům a v průběhu plynutí vydržecí doby žalobkyně ve vztahu k pozemkům s nimi nenakládali jako s vlastními. To dovozovala z toho, že až do roku 2015 nebyl ze strany sporných pozemků možný přístup k nemovitým věcem ve vlastnictví žalované, resp. jejich právních předchůdců, a že žalovaná a její právní předchůdci využívali přístupu ze strany směrem od ■■■■■■■■■■. Soudu prvního stupně dále vytýkala, že chybně dovodil, že obec nebyla v dobré víře ve vztahu k nabytí vlastnického práva ke sporným pozemkům. Připomínala, že v rozsudku v souvisejícím řízení vedeném pod sp. zn. ■ C ■/■■■ dovodil, že oplocení nemovitostí ve vlastnictví žalované je staré desítky let, a že se žalovaná může domnívat, že části pozemků „uvnitř“ oplocení jsou v jejím vlastnictví. Dovožovala, že měl tedy dovodit, že se žalobkyně může důvodně domnívat, že části pozemků „vně“ oplocení nemovitých věcí žalované jsou ve vlastnictví žalobkyně, a ta tedy neměla důvod kontrolovat skutečný stav věci dle katastrální mapy. Navrhovala změnu rozsudku soudu prvního stupně tak, aby bylo žalobě vyhověno, event. jeho zrušení a vrácení věci zpět k dalšímu řízení.
4. Žalovaná se k odvolání vyjádřila tak, že navrhovala potvrzení rozsudku soudu prvního stupně jako věcně správného s tím, že se žalobkyni nepodařilo prokázat základní atributy vyžadované zákonem pro vznik vlastnictví k pozemkům parc. č. ■ a ■/■ vydržením. Poukazovala na to, že argument žalobkyně na podporu existence vydržení dotčených částí pozemků o tom, že žalovaná či její právní předchůdci k dotčeným pozemkům nevykonávali oprávnění vyplývající z vlastnického práva, jednak nebyla v řízení prokázána a jednak není pro posouzení existence tvrzeného vydržení vlastnického práva žalobkyní významnou skutečností. Zdůrazňovala, že naopak žalobkyně, pokud tvrdí, že jí vzniklo vlastnické právo k nemovité věci vydržením, musí prokázat, že to byla ona, kdo s takovou nemovitou věcí (nebo její částí) po zákonem předpokládanou dobu nezbytnou k vydržení nakládal jako oprávněný držitel a nepostačí poukaz na to, že by např. žalovaná, jako v katastru nemovitostí evidovaný vlastník, tyto nemovité věci neužívala. Pokud v některých případech žalobkyně vykonávala nějaké činnosti na dotčených částech pozemků ve vlastnictví žalované, jednalo se o plnění veřejnoprávní povinnosti žalobkyně, která je obcí, zejména podle zákona č. 138/1973 Sb. o vodách a poukazovala na závěry rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 595/2001 ze dne 7. 6. 2001. Dovožovala, že žalobkyně nemohla být v dobré víře, že ve smyslu soukromoprávním drží dotčené části jejích pozemků. Připomínala, že žalobkyni byly ve správním řízení doručovány dokumenty, ze kterých bylo zřejmé, že se na dotčených pozemcích realizují stavební úpravy na žádost právního předchůdce žalované, coby vlastníka těchto nemovitých věcí, a přesto žalobkyně žádnou případnou námitku spočívající v tvrzení svého vlastnického práva k těmto částem pozemků nikdy nevznesla. Zdůrazňovala, že žalobkyně, která je veřejnoprávní korporací, nejenže neprokázala, zda uplatňovala k pozemkům oprávněnou držbu směřující k vydržení pozemku, ale na její straně absentovalo tvrzení a důkaz o tom, že by prostřednictvím

konkrétní povolané osoby takovou vůli k držbě pozemku uplatňovala a tuto vůli projevovala. Připomínala, že obec jako veřejnoprávní korporace nevytváří svoji vůli sama o sobě, ale prostřednictvím konkrétních osob za ní jednajících.

5. Krajský soud v Praze jako soud odvolací (ust. § 10 odst. 1 o.s.ř.) po zjištění, že odvolání bylo podáno proti nepravomocnému rozsudku okresního soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) v zákonné lhůtě (ust. § 204 odst. 1 o.s.ř.), že jde o rozhodnutí, proti kterému je odvolání přípustné (ust. § 201 o.s.ř.), a že žalobkyní uplatněné skutečnosti lze pořadit pod dovolené odvolací důvody [ust. § 205 odst. 2 písm. e) a g) o.s.ř.], přezkoumal napadený rozsudek soudu prvního stupně v rozsahu uvedeném v ust. § 212, věta první o.s.ř. a ust. § 212a odst. 1 a 3 o.s.ř., t.j. v celém rozsahu, tedy přezkoumal i řízení, které vydání napadeného rozhodnutí předcházelo, přihlížel k vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (ust. § 212a odst. 5 o.s.ř.) a poté dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.
6. Odvolací soud shledal, že soud prvního stupně provedl v řízení potřebné dokazování, provedené důkazy správně hodnotil, zjistil z nich správné skutečnosti a na jejich základě dospěl ke správným závěrům o skutkovém stavu věci. Odvolací soud při svých závěrech o skutkovém stavu věci proto vychází z výsledků dokazování soudu prvního stupně, tak jak je ve svém rozsudku správně popsal, a pro stručnost na jeho rozsudek v těchto částech zcela odkazuje. Postupuje tak v souladu s usnesením Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 11. 2011, sp. zn. 29 Cdo 3450/2011, podle něhož vychází-li potvrzující rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé z týchž skutkových a právních závěrů jako rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé, pak se požadavkům kladeným na obsah odůvodnění takového rozhodnutí odvolacího soudu ust. § 157 odst. 2 o.s.ř. nikterak neprotiví, jestliže odvolací soud (byť i v reakci na námítky odvolatele) omezí své závěry na prosté přitakání správnosti skutkových závěrů a právního posouzení věci soudem prvního stupně. To je dáno charakterem (postavením) odvolacího soudu, jenž plní roli přezkumné instance a nebuduje svá rozhodnutí „na zelené louce“ a bez vazby na argumentaci soudu prvního stupně.
7. Skutkové a právní závěry soudu prvního stupně jsou tedy správné, odvolací soud je sdílí, v souladu s výše citovaným usnesením Nejvyššího soudu ČR v podrobnostech odkazuje na odůvodnění napadeného rozsudku a dále k věci, se zřetelem k odvolacím námítkám, dodává:
8. Jelikož se jedná obsahově o žalobu o určení, soud prvního stupně jako prvotní správně zkoumal otázku existence naléhavého právního zájmu žalobkyně na tomto určení.
9. Určovací žaloba je preventivního charakteru a má místo jednak tam, kde její pomocí lze eliminovat stav ohrožení práva či nejistoty v právním vztahu a kdy k odpovídající nápravě nelze dospět jinak, jednak v případech, v nichž určovací žaloba účinněji než jiné právní prostředky vystihuje obsah a povahu příslušného právního vztahu a jejím prostřednictvím lze dosáhnout úpravy, tvořící určitý právní rámec, který je zárukou odvrácení budoucích sporů účastníků. Zásadní otázkou pro řešení sporu tedy je, zda z žalobkyní podané žaloby lze usuzovat na její naléhavý právní zájem na požadovaném určení neexistence a existence vlastnictví nebo nikoli. Naléhavý právní zájem na určení je dán zejména tam, kde by bez tohoto určení bylo ohroženo právo žalobce, nebo kde by se bez tohoto určení jeho právní postavení stalo nejistým (viz rozhodnutí publikované pod R 17/72 Sb. s. r., Další podmínka naléhavého právního zájmu na požadovaném určení vyplývá i z toho, že žaloba musí směřovat proti tomu, kdo je jako vlastník sporné nemovitosti v katastru nemovitostí zapsán.
10. Soud prvního stupně správně dovodil, že za situace, kdy je v katastru nemovitostí jako výlučný vlastník pozemku parc. č. st. 9, jehož součástí je stavba pro bydlení č. p. ■■■ a pozemku parc. č. ■■■/■■■ vše v katastrálním území ■■■■■ zapsána žalovaná, žalobkyně nemá k dispozici jinou cestu, jak se domoci změny tohoto zápisu, než na základě soudního rozhodnutí a její naléhavý právní zájem je proto dán.

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Nová

11. Za situace, kdy žalobkyně dovozovala nabytí vlastnického práva vydržením, a to nejpozději před rokem 2009, postupoval soud prvního stupně správně podle tehdy platných a účinných právních předpisů, jak to vysvětlil v odst. 26 odůvodnění napadeného rozsudku.
12. Skutečnost, zda je držitel se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře či nikoli, je třeba vždy hodnotit objektivně a nikoli pouze ze subjektivního hlediska (osobního přesvědčení) samotného účastníka. Je třeba vždy brát v úvahu, zda držitel při běžné (normální) opatrnosti, kterou lze s ohledem na okolnosti a povahu daného případu po každém požadovat, neměl, resp. nemohl mít, po celou vydržecí doby důvodné pochybnosti o tom, že mu věc nebo právo patří. Dobrá víra, která je dána „se zřetelem ke všem okolnostem“, zaniká v okamžiku, kdy se držitel seznámil se skutečnostmi, které objektivně musely vyvolat pochybnost o tom, že mu věc po právu patří anebo že je subjektem práva, jehož obsah vykonává.
13. Otázkou dobré víry se soud prvního stupně dostatečně a podrobně zabýval v odst. 29 až 32 odůvodnění napadeného rozsudku, kde vysvětlil i všechny souvislosti spojené s vydržením. Oprávněná držba se navíc nemusí nutně opírat o existující právní důvod; postačí, aby tu byl domnělý právní důvod (titulus putativus), tedy jde o to, aby držitel byl se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře, že mu takový právní titul svědčí (shodně např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 417/98 ze dne 24. 2. 2000).
14. Podle ust. § 1 odst. 1 věty druhé o.z. je uplatňování práva soukromého nezávislé na uplatňování práva veřejného. I na práva a povinnosti, která se posuzují podle dosavadních právních předpisů, se použijí ustanovení části první hlavy I., tedy i ust. § 1 odst. 1 o.z. (ust. § 3030 o.z.).
15. Držitelem je podle ust. § 129 odst. 1 obč. zák. ten, kdo s věcí nakládá jako s vlastní nebo kdo vykonává právo pro sebe. Je-li držitel se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře o tom, že mu věc nebo právo patří, je držitelem oprávněným (ust. § 130 odst. 1 věta první obč. zák.). Oprávněný držitel se stává vlastníkem věci, má-li ji nepřetržitě v držbě po dobu tří let, jde-li o věc movitou, a po dobu deseti let, jde-li o nemovitost (ust. § 134 odst. 1 obč. zák.).
16. Do vlastnictví obcí dnem účinnosti zákona o přechodu vlastnictví věci z vlastnictví České republiky, k nimž ke dni 23. 11. 1990 příslušelo právo hospodaření národním výborům, jejichž práva a závazky přešly na obce. Do vlastnictví obcí dnem účinnosti tohoto zákona přecházejí dále věci z vlastnictví České republiky, s nimiž začaly obce hospodařit po 23. 11. 1990 způsobem obdobným právu hospodaření, jestliže s nimi takto hospodařily ke dni účinnosti tohoto zákona (ust. § 1 odst. 2).
17. Podle ust. § 14 odst. 1 písm. h) zákona č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení) ve znění před novelou č. 302/1992 Sb., platilo, že obec spravuje a udržuje místní komunikace a veřejné osvětlení, zajišťuje čistotu obce a odvoz domovních odpadů a jejich nezávadnou likvidaci.
18. V ust. § 6 odst. 1 zákona č. 135/1961 Sb., o pozemních komunikacích (silniční zákon), bylo upraveno obecné užívání dálnic, silnic a místních komunikací; i když se text tohoto ustanovení měnil, po celou dobu jeho platnosti šlo o úpravu obecného užívání. To je však institutem veřejného práva (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 3146/2015 ze dne 26. 4. 2016); osoby, které užívají komunikace způsobem upraveným v zákonech o pozemních komunikacích, realizují veřejnoprávní oprávnění.
19. Nakládání s věcí jako vlastní ve smyslu ust. § 129 odst. 1 obč. zák. je takové, které realizuje oprávnění, které je složkou vlastnického práva jako práva soukromého.
20. Užívání a držbu pozemku je třeba rozlišovat; to se může opírat o řadu právních důvodů a samo o sobě ještě nezakládá držbu věcného práva (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 595/2001 ze dne 7. 6. 2001). Již zde je implicitně obsažena myšlenka, že užívání a držba není

totéž; to samozřejmě platí i pro držbu věci (resp. vlastnického práva k ní). Držitel musí s věcí nakládat jako s vlastní, tedy chovat se k ní tak, jako by byl jejím vlastníkem, a přitom nesmí opírat své právo o právo jiné osoby (tedy nesmí vycházet z toho, že je nájemcem, uživatelem či poživitelem pozemku). To v zásadě platí i o hospodaření s věcí, pokud takové hospodaření není realizací obsahu vlastnického práva jako práva soukromého.

21. V těchto souvislostech odvolací soud zdůrazňuje, že prvostupňový soud naprosto správně odkázal na znění ust. § 5 zákona č. 135/1961 Sb., účinné ke dni 24. 5. 1991 (t.j. den účinnosti zákona o přechodu vlastnictví) podle kterého jsou součástmi dálnic, silnic a místních komunikací všechna zařízení, stavby, objekty a díla, jichž je třeba k úplnosti, zabezpečení a ochraně silnic a k zajištění bezpečného, rychlého, plynulého a hospodárného provozu na nich.
22. Podle ust. 12 odst. 3 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, dále platí, že kanalizace, včetně úprav k odvádění vody, lapolů a sedimentačních nádrží, je součástí dálnice, silnice nebo místní komunikace jen tehdy, slouží-li výlučně k odvádění povrchových vod z této komunikace. V ostatních případech je součástí pouze dešťová vpust' s šachtou a přípojkou do kanalizačního řádu.
23. Ust. § 12 odst. 2 zákona 138/1973 Sb., zákona o vodách (vodní zákon), zrušeného 1. 1. 2021 zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon), upravovalo, že za správce ostatních vodních toků nebo v odůvodněných případech jejich vodohospodářsky ucelených úseků (dále jen „drobný vodní tok“) určí ústřední vodohospodářský orgán republiky právnické osoby nebo fyzické osoby, jimž drobné vodní toky převážně slouží nebo s jejichž činnostmi souvisejí, pokud s tím vysloví souhlas. Za správce drobných vodních toků mohou být podle tohoto odstavce určeny i obce, jejichž územními obvody drobné vodní toky protékají a které s tím vysloví souhlas.
24. Zákon č. 254/2001 Sb. pak povinnosti obce řeší v celé řadě svých ustanovení. Ust. § 48 odst. 2 upravuje ve větě první, že správu drobných vodních toků nebo jejich ucelených úseků jsou oprávněny vykonávat obce, jejichž územím drobné vodní toky protékají, nebo fyzické nebo právnické osoby, popřípadě organizační složky státu, jimž drobné vodní toky slouží nebo s jejichž činnostmi souvisejí, nebo státní podniky na základě určení Ministerstvem zemědělství. V ust. § 78 odst. 1 až 3 jsou upraveny povinnosti povodňových orgánů obcí a podle ust. § 86 odst. 1 věty první mohou jednotlivé obce činit opatření k přímé ochraně majetku na svém území.
25. Nelze rovněž přehlédnout skutečnosti, uváděné v samotné žalobě, kde žalobkyně výslovně tvrdila, že příkop a odvodňovací systém neslouží výhradně k odvádění povrchových vod z místní komunikace, ale že kromě odvodňování místní komunikace působí jako protipovodňová ochrana obce a odvádí dešťovou a povodňovou vodu z přilehlé záplavové oblasti [redacted] [redacted] mezi obcí [redacted] a sousední obcí [redacted]. Při zjištění těchto skutečností soud prvního stupně vyšel z jím provedeného dokazování, jak to konstatoval v odst. 27 odůvodnění napadeného rozsudku.
26. Z uvedeného je tedy zřejmé, že pouhé užívání a údržba pozemku obcí v rámci realizace její veřejnoprávní povinnosti nemůže založit pro obec oprávněnou držbu a vydržení takového pozemku. Správa a údržba místní komunikace, udržování příkopu a odvodňovacího systému, působícího jako protipovodňová ochrana obce, který odvádí dešťovou a povodňovou vodu z přilehlé záplavové oblasti, totiž nebyla výkonem soukromoprávního oprávnění, tvořícího součást vlastnického práva, ale realizací veřejnoprávních povinností, uložených obcí zákonem. Předpokladem výkonu této povinnosti nebylo nutně přesvědčení o vlastnictví věci. To samozřejmě nevylučuje, že obec mohla pozemek pod místní komunikací, pokud v této věci byla samostatnou věcí (stavbou), vydržet; její držba by se však musela opírat o jiné skutečnosti. Držba způsobila k vydržení by se tak musela opírat o faktické chování odpovídající některé složce obsahu vlastnického práva jako práva soukromého (shodně např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo

612/2019 ze dne 31. 7. 2019, na který v odst. 30 odůvodnění napadeného rozsudku odkazoval soud prvního stupně).

27. Odvolací soud uzavírá, že soud prvního stupně správně konstatoval, že na straně žalobkyně nebyla dobrá víra a že nenakládala se spornými pozemky jako s vlastními, tedy tak, že by tím realizovala oprávnění, jež jsou složkou vlastnického práva jako práva soukromého.
28. S ohledem na provedené dokazování prvostupňový tedy soud správně uzavřel, že příkop a odvodňovací systém, které byly v dotčené lokalitě vybudovány, nebyly stavbou či dílem podle ust. § 5 zákona č. 135/1961 Sb., neboť jejich účel nebyl pevně spjat výlučně s účelem místní komunikace, kterou bylo možné užívat a provozovat i bez příkopu a odvodňovacího systému. Správný je i ten jeho závěr, že žalobkyně vykonávala určitou údržbu sporných částí pozemků a že tato údržba nebyla výkonem soukromoprávního oprávnění, ale realizací veřejnoprávní povinnosti uložené žalobkyni coby obcí různými zákony, zejm. shora citovanými prvostupňovým a odvolacím soudem.
29. Pokud žalobkyně dále argumentovala tím, že žalovaná či její právní předchůdci ke sporným pozemkům nevykonávali oprávnění vyplývající z vlastnického práva, je takováto argumentace ve vztahu k jejímu tvrzení o jejich vydržení zcela irelevantní. Žalovanou v tomto řízení totiž netížilo důkazní břemeno o tom, aby prokázala, že tyto pozemky fakticky užívá.
30. Soud prvního stupně proto nikterak nepochybil, když žalobu v celém rozsahu zamítl a odvolací soud proto jeho rozsudek jako věcně správný (včetně věcně správného akcesorického výroku o nákladech řízení) podle ust. § 219 o.s.ř. potvrdil.
31. O nákladech odvolacího řízení rozhodl odvolací soud podle ust. § 224 odst. 1 o.s.ř. a ust. § 142 odst. 1 o.s.ř., kdy zcela procesně úspěšné žalované vznikly ve stádiu odvolacího řízení náklady spojené s právním zastoupením advokátem podle vyhl. č. 177/1996 Sb. Ty jsou tvořeny dvěma hlavními úkony po 2 500 Kč [ust. § 11 odst. 1, a to 1x podle písm. d) - sepis vyjádření k odvolání, písm. g) - účast u jednání před odvolacím soudem dne 5. 5. 2021], když výše je dána ust. § 7 bod 5. ve spojení s ust. § 9 odst. 3 písm. a) AT] a dvakrát náhrada hotových výdajů po 300 Kč (ust. § 13 odst. 3 AT) a dále náhrada za promeškaný čas podle ust. § 14 odst. 1 písm. a), odst. 3 vyhlášky a to za čtyři načaté půlhodiny po 100 Kč. Další náklady tvoří cestovné ve výši 728,08 Kč (srov. ust. § 13 odst. 4 AT ve spojení s ust. § 157 zákoníku práce) za cestu [redacted] – [redacted] a zpět (120 km) automobilem BMW X5 RZ [redacted] při ceně motorové nafty 27,20 Kč za litr [podle ust. § 4 písm. c) vyhl. č. 589/2020 Sb.] a spotřebě 6,13 litrů/km, včetně základní náhrady 4,40 Kč [podle ust. § 1 písm. b) vyhl. č. 589/2020 Sb.]. Dále pak byla přiznána 21% daň z přidané hodnoty [ust. § 47 odst. 1, písm. a) zák. č. 235/2004 v platném znění] z výše uvedených položek ve výši 1 412,88 Kč (ust. § 137 odst. 3 o.s.ř.). Celkové náklady žalované tedy činí za tuto část řízení (po zaokrouhlení) 8 141 Kč a jejich náhrada jí byla přisouzena v obecné pariční lhůtě (ust. § 160 odst. 1 věta před středníkem o.s.ř.) a na zákonné platební místo (ust. § 149 odst. 1 o.s.ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat u soudu, který rozhodoval v prvním stupni, dovolání k Nejvyššímu soudu České republiky, a to do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak, když přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud.

Praha 5. května 2021

JUDr. Hana L o j k á s k o v á v.r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Nová